

QUOMODO APPETITUS SCIENDI INORDINATUS FIAT.

Schol. I. Appetitus sciendi potest esse inordinatus, juxta S. Thomam, 2, 2, q. 169, a. 1 : 1. Si quis per studium minus utile retrahatur a studio necessario; unde S. Hieronymus conquiretur : « Sacerdotes, dimissis Evangelicis et Prophetis, videmus comedias legere, et amatoria Bucolorum versum verba cantare. » 2. Quando quis ab eo, a quo non licet, aliquid discere studet, v. g. a demone, vel haereticis etc. 3. Quando quis appetit cognoscere veritatem circa creaturas, non referendo ad debitum finem, scilicet cognitionem Dei; sed ad propriam gloriam et utilitatem. 4. Quando quis studet ad cognoscendam veritatem, quae ingenii humani facultatem superat, quia in hoc facile erratur.

INCOMMODA STUDIORUM INUTILITUM IN MONASTERIIS.

Schol. II. Abusus studiorum incommoda in Monasteriis graphicè describit D. Calmet, *Prof. com. in Reg. S. Ben.*, dicens : « Quàm multà, ad altiora studia inepti, dum is operam impendunt, unctiorem et devotionem tempore probationis haustam amittunt, quam, emenso studiorum suorum curriculo, tantò difficilius resumere valent, quantò periculosius officis, quibus faciliùs et jucundius quàm sterili Philosophiæ, et Theologiæ Scholasticæ studio annus distrahitur, occupantur. Quàm multi scholares, animo leves, imbecilles, et enucleandis, quæ in scholis proponuntur, difficultatibus imparès, a veritatis recto tramite recedentes, omnia problematica habent, nullamque dari questionem existimant quæ probabilitate equali in utramvis partem propugnari non possit. Inde exiguus eorum sanctissimas erga veritates et religiosas erga consuetudines respectus, exigua observantia. Inde etiam exigua legitimas erga potestates submissio : inde denique spiritus ille libertatis, effrenatæ licentiæ, contemptis Superiorum, et erga regulas et constitutiones indifferentiæ, quæ non aliter ac inventa humana spectantur, ac citra pudorem ac scrupulum ab his infringuntur, cum de omnibus ratiocinari presumant, ac pro suo captu veniat tantùm, vel meram imperfectionem, quod gravissimum saepe crimen temerè audeant definire. His accedit fastidium, quod Scholasticæ difficultates innumeris pene Scholaribus generant, quò vix non ab omni studiorum genere abducti, lectionibus infecundis, historiis, itinerum relationibus, belli rumoribus, variis curiositatibus atque novellis pascuntur : dumque ad conservandum internæ attentionis, compunctionis et pietatis spiritum viro Reli-

gioso et solitario adeo necessariam, seriâ S. Scripturæ, Patrum, Conciliorum, Scriptorumque Aestheticorum studia negligunt, predominantem novitatum cupiditate, dissolutionis et nugarum amore, spiritui Religionis e diametro adverso, sacræ solitudinis et silentii periculosissimam concipiunt nauseam et horrorem. Alii, dum ingenio suo et propensioni ad studia nimium indulgent, sanitate litterarum ebrii, devotionis et rerum spiritualium saporem amittunt, ut exhaustus studiorum exercitiis animus vix deinceps ad caelestia meditanda et monastica vite exercitia cum fervore et devotione obeunda redire possit. Nihil iam sapit, nisi subtile et elaboratum; omnia ad ratiocinii trutinam revocantur; de omnibus disputatur; omnia revocantur in dubium : Ascetici Scriptores, Historici sacri, libri pii, tanquam simplicioris ingenii et nimium creduli fortis negliguntur, et fortasse contemuntur. Alius abusus, qui licet studiis bene ordinatis adscribi, meo judicio, non debeat, ex iis tamen ob studentium plerumque præsumptionem emanare solet, et in eo constitit, quòd Religiosi juvenes perspicacioris ingenii et majoris industriae, ob vanam de feliciori objectionum solutione gratulationem, de abundantiam jam perititâ et doctrinâ sibi applaudentes, a SS. Patribus, aliisque auctoribus nonnisi facta quaedam edoceri posse arbitrentur, et neglectis illorum scriptis, præter dogma Catholicum, haustam moralem scientiam sine ulteriori lectione, tam ad propriae vitz aliorum vite bene institutam efflorescentiam sufficere existimant. Magnus sanè error, qui nonnisi in superbium animo cadere potest, quicquid vera et solida studia, quibus scholastica disciplina introductionis duntaxat loco est, nunquam assequetur. Eadem est quippe disciplina scholastica ratio, quæ Grammaticæ, quæ linguarum acquiritur scientia, ad rerum cognitionem tantummodo serviens. Qui ergo in studio scholastico hæret, nec ultra progredi capit, similis est vitori, qui in medio itineris sui neglecto subsistit termino. » Ut igitur hæc incommoda evitentur, studia Religiosa in Monasteriis, juxta præscriptam a D. Mabillonio, in *Tr. de stud. Mon.*, normam ordinentur, et a Prælati omnis aditus periculosi libris, quibus hodie mundus obruitur, sollicitè præcludatur.

DECIMUM MEDIUM : ELECTIO RECTA OFFICIALIUM.

Decimum medium pro bono Religionis est electio circumspecta probatæ virtutis Officialium. Hanc circumspectionem

1° valde commendat Concilium Aquisgranense, a. 816, quod, cap. 23, fusè ostendit, qualis Celleraria ab Abbatissâ in Monasterio constituenda sit. Et S. Basilius, in *Reg. fus.*, q. 44, monet magis expedire ut Monasterium, in rebus etiam necessariis, defectum et indigentiam patiatur; quam ut illa per Monachos procurentur, qui sine detrimento vel periculo salutis suæ ad tale officium applicari non possunt. S. Bernardus, *Serm. xxvi, in Cant.*, de Gerardo laudat, et tales Officiales requirit, « qui non petulant in eo officio detineantur affectu, sed solo intuitu charitatis; qui, quantum in ipsis est, semper optent quidem sibi intendere Deo vacare: nec implicitos leaneant, nisi timor Dei, voluntas fratrum, ac studium obediendi. » 2° Hoc moment omnes Constitutiones monasticæ. S. P. Benedictus, *Reg.*, c. 31, statuit: « Cellerarius eligatur de Congregatione sapiens, maturus moribus, sobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non injuriosus, non tardus, non prodigus, sed timens Deum, qui omni Congregationi sit sicut Pater... animam suam custodiat etc. » 3° Ratio est: quia, ut Religiosus intra septa Monasterii in cellarum latebris perseverent, non est opus virtute valde heroicâ; ipsi namque parietes eos a mille periculis tutantur; ad hoc autem, ut Officiales et Procuratores temporalium foras egrediantur, itinerentur, domos frequentent, cum sæcularibus agant, et negotia sæcularia pertractent, probatissima virtus requiritur, cum tot impingendi et cadendi occasiones ipsis se offerant, quot passus faciunt: unde publica scandala facili oriri, fama Religionis denigrari et ipsa demum perdi potest. Prælati igitur gravis culpa foret, si quem in tali officio poneret, qui tali virtute destitutus est: ex parte verò electi magna temeritas, si electionem acceptaret, nec periculum suum manifestaret, ac omnem, ad id evitandum, lapidem moveret.

QUID IN ELECTIONE OFFICIALIUM OBSERVANDUM.

SCHOLIUM. Ut Prælati in electione Officialium et in curâ eorum non erret, nonnulla documenta observare debet. 1. Fervidâ ora-

tionem apud Deum instet, ut divinâ suâ eum luce collustret, quatenus inter Religiosos suos rectum discrimen facere, et quid, vel ad quid quisque eorum sit, quam optime intelligere valeat. 2. Religiosorum suorum spiritum, orationem, virtutem, maxime propriâ mortificationis exercitiâ, scientiam, S. Regule custodiam apprime perspecta habeat, ut officia Religionis pro eorum capacitate sine damno eterna salutis eorum eis imponere valeat. Sane electio Religiosorum ad Monasterii Officia omnem Prælati circumspectionem sibi deposcit, licet hodie non raro contrarium contingat: vix enim Religiosus aliquis Sacerdotio initiatus est, mox, si nonnullis donis naturalibus polleat, ad Officia promovetur, nec attenditur quòd exiguum profectum, quem fortè in spiritu et virtutibus fecit, perditurus, et vix emortuas suas passiones resuscitaturus sit, ita ut posteriora ejus fiant pejora prioribus. Prælati subinde optime novit aliquem disciplinâ adhuc egere; quia tamen, in aliquo Officio, Monasterio profecturus creditur, ab eâ eximitur, salus ejus periculo exponitur, et victima pro peccato immolatur, et ejusdem damnationis se etiam Prælati participem et reum constituit: neque Prælati exempla luctuosa terrent, apud quos bonum temporale spirituali præponderat, qui pendere debent quòd, licet ejusmodi incaute expositi fortè in aperta scelera cum scandalo publico non proruant, sæpe tamen occultis criminibus conscientiam commaculant: de quibus item a Prælati Deo ratio reddenda erit. 3. Concilium Coloniense, a. 1260, c. 23, statuit: « quòd Monachi Officiarii, ad minus semel in anno, in præsentia Abbatis et Seniorum computationem vel legitimam rationem faciant, et si quid ultra suorum Officiorum administrationem super fuerit, de hoc nihil per ipsos Monachos, sed per Abbatem et Superiores sui Conventus, ad sui Monasterii utilitatem ordinetur. » 4. Plurimæ Congregationes Regulares ad spiritualem eorum profectum, qui inter temporales occupationes decrescere solet, attendentes, expressâ lege statuerunt, ut expletis in Officio tribus annis, ulterius dictam occupationem non prosequantur, sed sese recolligant, et ad quietem componant, nisi ex maxime rationabilibus causis a Superioribus dispensatum fuerit. Nam Hugo Victor, *de Claus. an.*, c. 4, inter alias tentationum causas, secundam ponit, *tractare memos*: et subdit: « Timeat ergo unusquisque nostrum, ne per pecuniam decipiatur, cum unus ex duodecim, illum, qui diligendus est super aurum et topazion, tam parvo mutaverit pretio. Audiant igitur hæc, ut sibi caveant, illi qui loculos portant, qui pecuniam servant, qui nundinas et fora pro necessitate fratrum frequentant, qui sæcularium domos et curias perlustant. Devitent

ergo personas infames, hospitia suspecta, munuscula dare et accipere, pecuniam plurimam congregare, ne in ipsâ laqueus lateat, in quo cum alio pereant. » Id est cum Judâ, quocum, saltem quantum ad Officium, utcumque conveniunt. 5. Superflua privilegia et exemptiones quoad chorum, victum, vestitum, habitaculum, suppellectilem, evagationes, titulos et præminentias officii quibuscumque non facile, et sine gravi ratione boni publici, non concedantur, quæ privilegiatis nimis periculosa, aliis scandalosa, et Ordinis prorsus eversiva sunt. Unde S. Gregorius, relatus a S. Bonaventurâ, l. 1 *Pharetr.*, c. 32, inquit: « Si peculiaritatis in Monachis habetor, nec concordia, nec charitas in Congregatione eadem poterit permanere. » Et ex *Hist. S. Francisci*, p. 1, t. 1, c. 53, constat diabolum quemdam futuri essent, qui hujusmodi immunitates a Regularibus institutas in posterum seclarentur. Ablegentur ergo pro possibili e Religionibus notivæ hujusmodi exemptiones, deponantur vani tituli, imò, ut D. Calmet, *Comment. in c. 63 Reg. S. Ben.*, in illud: *Nulli liceat aliam puro nomine appellare*, vult, nullus alium appellet nomine vel Officii, aut Dignitatis, ut Sacrista, Cantor, Decane, quod sæculum... sapit. » Et ut juvenum animi ad studia virtutis et doctrinæ excitentur, proponantur non hæc ambitiosa et delictiosa titulorum et privilegiorum motiva, mentibus perenniter affixiosa: sed potius timore novissimorum cogantur, et amore celestium ac charitate Dei et proximi, ad perfectionis et Sacrarum Litterarum studia allicantur.

§ 665.

UNDECIMUM MEDIUM: FUGA AMBITIONIS.

Undecimum medium ad præcavendam Religionis ruinam est fuga ambitionis. De hac materiâ plura jam dicta sunt quibus sequentia accedunt. 1° Testimonium S. Ephrem, *Tit. ad Correct.*, ambitiosos Religiosos ita alloquens: « Sæpe, qui ante renuntiationem domi suæ opifex fuerat, ignorabatque prius quæ ipsius esset dextera, quæve sinistra, in Monasterio litterarum studiosus et interpres, doctorque incidit: Frater ille altioribus intentus est, et ego sublimiora spectare debeo? Frater ille honoribus ornatus est, quare non ego? Illi auctoritas commissa est, nonne et ego dignus sum,

cui hoc atque illud credatur et committatur?... Os illud terribile, et incomprehensibile ac formidandum locutum est: Qui vult, inquit, inter vos major fieri, sit omnium novissimus. At nos, cum nondum vel a limine Religionem salutaverimus, insolescimus, et unus contra alium extollimur: cuncti volumus esse duces, cuncti cum auctoritate, cuncti cum imperio, cuncti reprehendere, cuncti præcipere, cuncti Domini, cuncti curatores, cuncti œconomi, cuncti primi. » S. Theresia, *de Viâ perf.*, c. 7, ait: « Si fortasse quempiam verbulum aliquod durius proferre contingat, quam primum componatur, sequæ orationi quam maximè applicet. Idem quoque in aliis id genus verbis, quæ diutius durare possunt, fieri suadeo, uti sunt parvæ quædam contentiones, partialitates, quoddam emergendi et præ aliis emineendi desiderium, aut demum aliquod honoris punctum. Porro sanguis videtur congelascere, dum hæc scribo, cogitans hoc ipsum fortasse aliquo tempore fieri posse: video namque id maximum, ac præcipuum malum, ac pestem Monasteriorum esse. Si quando autem ita futuram est, actum esse de vobis reputate, ac cogitate, et credite, vos sponsum vestrum domo suâ velut expulsisse, et eum quodammodo compellere, aliud sibi ut domicilium quærat, cum propriâ eum domo ejiciatis. » 2° Ratio est quia ambitio iras, rixas, contentiones, invidias, odia etc., inter fratres suscitât; et si tales ambitiosi Superiores, vel Officiales facti fuerint, divinâ maledictione eos persequente, et spiritualia et temporalia citius intra annum pessumdant, quam eorum Patres vix multis annis maximo labore collegerunt: uti enim Rusbrochius, in *Tabor. fed.*, c. 123, notat: « Haud secus, quam si in mundo agant, bonaque Cœnobiorum et honor ab Antecessoribus ad ipsos, quasi jure ac successione hereditariâ, devoluta sint, supra alios se efferunt, moxque sanctitatis suæ obliiti, bona temporalia administrant, suumque exercent dominatum. »

MEDIA PRO AMBITIONE EXSTRIPANDA.

SCHOLIUM. Ut ambitio a Monasteriis eliminetur; et Superioritates ac Officia magis fiantur quam affectentur; juvat. 1. Si Prælati communia Religiosis onera cum fratribus suis fideliter portet, in nullo exemptionem præ aliis quaerat, superflua solatia sibi non indulgeat, vitam communem in omnibus sequatur, humilitatis exercitia ad exemplum aliorum obeat: hoc enim modo tot crucibus aculeatum Superioris Officium non tantâ aviditate ambiatur. 2. Si aliis Officiis superflua exemptiones, solatia et privilegia non indulgeantur, si Officialia. v. g., ad triennium solum eligantur: si ratio strictissima administrati officii ad minus semel in anno exigatur, et negligentia poena debita infligatur. 3. Si non detur locus sermonibus; in quibus materia promotionis etiam a longè attingatur et illi reprehendantur ac castigentur qui perverso hoc et summè nocivo ambitionis vitio tentantur: si verò remedia blanda non suffecerint, sepeliantur ejusmodi ambitionum dotes, etsi fortè non postrema, eorumque, quantum ad obtinenda officia, et Prælaturas, nequidem memoria sit: aegritudines enim suis contrariis curare necesse est. Patet autem ambitioni nil magis adversari ac neglectum et contemptum. Fieri sic poterit, ut similes damno suo intelligant, vel ad minus experiantur, Religionem in nullâ omnino re ipsorum operâ indigere. Ita præter alios suadet Joannes ab Annum., in *Ep. Past.*, p. 6, pond. 7, et alibi.

§ 666.

DUODECIMUM MEDIUM: FRATERNA CHARITAS, ET FUGA DISCORDIÆ.

Duodecimum medium pro bono Religiosis est fraterna charitas, et omnis discordiæ inter fratres exstirpatio. De fraternâ charitate plura alibi dicta sunt; de discordiâ nonnulla hic dicenda veniunt. Et quidem, quantum damnum hæc Religioni inferat, patet 1° ex illo, *Matth. xii*, Christi D. effato: *Omne regnum divinum contra se non stabit.* Et, *Gal. vi*, monet Apostolus: *Si invicem mordetis, et comeditis, videte, ne ab invicem consumamini.* 2° S. Hieronymus, in *Reg. monach.*,

c. 1, ait: « Charitas Religiosus, charitas Monachos facit; sine hac, Monasteria sunt tartara, habitatores sunt demones: cum hac verò, sunt paradisi in terris, et in eis degentes sunt Angeli. Ideoque licet vos longa macerent jejunia, abjecta et nigra vestis deformet, longa officiorum et operum textatur series, si intus desit charitas, ad infimum nondum Religiosis gradum perventum est. » 3° Ratio est: quia discordia adversatur charitati, quæ est vinculum perfectionis, sine cujus unionè cujuscumque Religiosæ Communitatis membra corpus mysticum sub uno capite Christo constitutur non possunt.

MEDIA AD VITANDAM DISCORDIAM AFFERUNTUR.

SCHOLIUM. Itaque Superiores invigilent, ut scintillas exorientis iræ et discordiæ mox exstinguant, dissidentes e vestigio ad concordiam reducant, charitatis exercitia inter suos semper promoveant, et illud dilecti Jesu discipuli sæpe ingeminent: « Filii, diligite alterutrum. » Quod facilius fiet, si Religiosi illud S. Joannis a Cruce monitum studiosè observent, qui, cautel. 3, ita ait: « Hæc igitur sit cautela, ut nimirum caveas omni studio cogitare, et multò magis loqui de his que in Communitate fiunt, vel Religiosum aliquem nominatim concernunt: non de illius indole, non de conversatione, non de illius rebus, etiam gravioribus, nec sub prætextu zeli aut emendationis, aliquid dicas alteri, quam ei cui suo tempore id dicere expedit. Nonquam etiam scandalum patiaris, aut mireris, quidquid demum videas, audiasve: sed animam tuam in oblivione omnium istorum immunem serva. Licet enim vivas inter Angelos, dum alios curiosè attendis, multa tibi videbuntur non bona, eò quòd illorum substantiam non percipias... « Tu verò, prout dictum est, nisi prospexeris tibi, non secus ac si non esses in Monasterio, quantumvis allabores, Religiosus esse non poteris. » Item in *Vit. PP.*, l. 3, a Ruffino scriptis pro discordiâ vitandâ: « Quidam senex dixit: Si quis aut de Scripturis, aut de quæcumque causâ locutus fuerit, non contendas cum eo, sed, si quidem bene dicit, consenti ei; si verò malè, dic ei: Tu scias, quomodo loquaris. Hoc observans et humilitatem possidebis, et odium evitabis; nam si persistas contendens, et vis defendere sermonem tuum, nascetur scandalum. De quæcumque ergo causâ si non observaveris contentiones, nullo modo requiem possidebis. Ante omnia tollatur causa discordiæ et contentionis, scilicet su-

perbia et inanis gloria : « Melius enim est, ait Abbas Posthumus, in *Vit. PP.*, auct. S. Hieron., Monacho fraudem et injurias sustinere, quam ut audiatur vox militis Christi in clamore. »

§ 667.

DECIMUM TERTIUM MEDIUM : CAPITULA.

Decimum tertium medium pro bono statu Religionis conservando est *celebratio Capitulorum*, in quibus Praelati cum Religiosis a Communitatibus deputatis conveniunt, et cum summâ auctoritate statuuntur, corriguntur, emendantur, et disponuntur, quæcumque ad vitæ monasticæ commodum, et disciplinæ Regularis conservationem pertinent, reformantur etiam abusus, et culpæ in Regulam commissa regularibus pœnis coercentur : datâ insuper acceptâque administrationis monasticæ ratione, solutis etiam circa Regulæ observantiam dubiis, Superiores, vel de novo instituuntur, vel confirmantur. Hæc Capitula suâ antiquitate ipsâ Monastici Ordinis tempora adæquant. S. Pachomius, qui plurimis Monasteriis præerat, singulis annis in Monasterio Blamensis, convocatis Abbatibus et Superioribus, graviora Ordinis negotia providè expendebat et disponebat, pacem et concordiam nonnihil quandoque vacillantem confirmabat, Superiores et Officiales pro conservandâ disciplinâ Monasteriis præficebat, uti patet ex ejus Regulâ, c. 27, et *Ep. univ. Monast. præf. in Reg.*, c. 47. Petrus Venerabilis, l. 4, ep. 47, hæc Capitula *magnos conventus* nominat. Concilium Lateranense, an 1215, statuit ut singulis quadrienniis hæc Capitula celebrentur. Benedictus XII, in Bullâ Benedictinâ, an. 1336, Capitulum Generalium, Provincialium et particularium celebrationem præcipit. Concilium Constantiense pro reformatione Ordinum Religiosorum, an. 1416, Capitula generalia celebranda sancivit.

CAPITULA QUOTCENARIA.

Schol. I. Capitula generalia sunt, ad quæ omnium Provincialium Praelati conveniunt, uti apud Mendicantes, vel in his Ordinibus.

qui in certas Congregationes sunt redacti, in quibus Praelati talis congregationis congregantur. Provincialia apud Mendicantes sunt, in quibus Praelati Monasteriorum alicujus Provinciæ conveniunt. Particularia sunt, quæ singulis hebdomadibus pro bono disciplinæ in bene ordinatis Monasteriis habentur. Quæ verò formâ et ritu Capitula celebranda sint, constitutiones singulorum Ordinum docebunt, dummodo semper bonum Religionis pro fine habeant.

INCOMMODA CAPITULORUM GENERALIUM.

Schol. II. D. Calmet, præf. *Comment. in Reg. S. Ben.*, de Capitulis generalibus ita loquitur : « Si Capitula generalia suam habent utilitatem, habent et sua incommoda, præsertim si sæpius celebrantur, et Capitularium est frequentia major : quare etiam Congregatio Cassinensis, postquam ultra duorum vel trium seculorum spatium, singulis annis Capitula celebrasset, ea tandem singulis trienniis habenda definiit. Ipsam imitari jam sæpius tentavit Congregatio S. Vitoni, eoque tandem pervenit, ut annuente summo Pontifice, et consentientibus sæculi Principibus, summisque Magistratibus, res propediem sit executioni danda. Vix enim verò exprimi potest, quæ dissipationi, perturbationi, disciplinæ regularis imminutioni, quam multis superfluis sumptibus, tam in Monasteriis, in quibus celebrantur, quam in illis, a quibus Superior et Monachus a Conventu delegatus diu absesse coguntur, frequentes hujusmodi Conventus occasionem præbeant. Multorum sæpius diurnum iter agere debent, et plerumque sine fructu, nec operæ pretium referentes : certum namque est, decem vel duodecim selectos spiritûs efficacis, et cordate mentis viros tantum effecturos, quantum faciunt centum Monachi in Capitulo generali congregati : adeo ut hi Conventus ad constabendam Ordinis disciplinam instituti per sepe ejusdem remissionem pariant. Flunt quippe plures in his mutationes minimè necessarie, et interdum causâ non satis cognitâ, nec his, quorum interest, auditis. Unde ferè semper accidit, quòd, si uni fratri fiat satis, plures alii necessariò offendantur : cum etiam inviti, quò nolunt ire, mittantur, aut eò se conferre jubeantur, quò nec eorum saluti, nec Religionis honori consultum est. »

§ 668.
DECIMUM QUARTUM MEDIUM. VISITATIO.

Decimum quartum medium pro conservatione Religionis est frequens Monasteriorum visitatio, quā a Superioribus legitimis fit inquisitio de Statu Communitatis, tam in ratione bonorum Spiritualium, quoad observantiam Canonum Ecclesiae, vel Regulae, et Statutorum cujusque Religionis, quam in ratione bonorum temporalium, ut semper in salvo et integro permaneat. Visitationem hanc commendant et praecipiant, c. In singulis, de Stat. Monach., Concilium Lateranense et Tridentinum. Et sanè visitationes bene institutae multa pro bono Religionis commoda praestant: quippe juxta Trithemium, de Visit., c. 1: a Visitatio si debite fiat, est Ordinis reformatio, disciplinae conservatio, pacis et concordiae restauratio, et totius honestatis ac pulchritudinis consummatio. Ipsa enim collapsa erigit, dispersa congregat, dissoluta reformat, contracta redintegrat, vaga reducit, divulsa componit, quae sancta et justa sunt, custodit. Ipsa inter caput et membra, Abbatem et fratres, unitatem et pacem reformat, et inferiora Superioribus reconciliat.

REGULA PRO VISITATIONE BENE INSTIENDA.

Sententiam. Sicuti visitatio rite instituta eximia bona profert, ita imprudenter, vel perfunctorie, vel perversè facta multa mala generat: triumphant mali, afflicti boni obstupescunt. Diffidentia, aversio animorum, suspicio, discordia, detractio, susurratio, scandala multa malorum messe in ignem aeternum exardescunt. Ut igitur visitatio tum solemnis, tum privata, quam quilibet Praelatus localis in suo Monasterio privatim saepius laudabiliter institueri potest, optatum finem asequatur, V. Abbas Trithemius, l. de Visit., sequentes regulas generales praescribit. 1. In Visitatore eligatur viri maturi, in multis experti, non Religione Novitii, zelum Dei et animarum secundum scientiam habentes, docti in

8. Scripturis, periti legum Ecclesiae ac Instituti Regularis. 2. Prius visitent et reforment seipsos, et sibi subjectos, et sibi dicatur: *Médice, cura teipsum.* 3. Non sint comitatu suo onerosi Monasteriis, victu communi contenti, et paucis diebus, licet cum summa diligentia, visitationem absolvant. 4. In scrutinio sibi discreti et prudentes, ut zelum deponunt, vitam, meritum, intentionem, motiva et causas bene expendant, ne temerè credant non credendam, imprudenter credenda dissimulant, injustè sine legitimis probationibus aliquem condemnant, aut secreta revelando, diffamant. Praecipuè autem Visitatores cauti et discreti sint in examinandis excessibus Praelatorum, qui cum aliorum debeant peccata corrigere, frequenter odium multorum incurrunt et insidias patiuntur. 5. Puncta, secundum quae Visitatores inquisitionem seu scrutinium facere debent, sumenda sunt ex Regula, Statutis Religionis, Ordinationibus praecedentium Visitationum; et primo generaliter a singulis quaerendum, an haec observentur, aut contrarium fiat; deinde in specie alia a Senioribus, alia a junioribus proportionatè inquirenda sunt. Unde hujusmodi punctorum formulas Visitatores ad manus habere debent. 6. Benedictus XII, in sua Bulla Benedictina, sub censura prohibet ne Visitatores munera quoquo modo pro se vel per suos familiares accipiant, utpote quae exerceant prudentes, et subvertunt verba iustorum. 7. Principalis Visitationis fructus erit, si per Visitatores de dignis Superioribus Monasteria provideantur; uti enim observat Auctor 7h. Sp̄r., p. 1, c. 1, sect. 2, sub sect. 5, § 1: a Praefecto quidquid Deus, Ecclesiae, Religio, Visitator, rectè voluerit, constituerit, praesidentibus Communitati Superioribus probis fiet: sicut sub Pastore indocto, negligente, vel improbo, leges divinae humanaeque pessum eunt, et frustra Aethiops lavatur, nec deponet nigredinem suam: ita Superior vitiosus nullis statutis, monitis, vel nimis mutabit consuetudinem suam. Deiciendum ergo, et in locum ejus dignus Christi ovis custos cum consilio proborum, Seniorum et aliorum substituendus.

§ 669.

BONI ET MALI REGIMINIS RELIGIOSI VARIAE CLASSES.

Ex omnibus hucusque dictis colligi poterit, quandonom malum aut bonum regimen in Religione emergat. Pertractat

hanc materiam, et *varias classes mali* et boni Regiminis Religiosi recenset P. Godinez, in *Prax. Th. Myst.*, l. 11, c. 8, 9 et 10, cujus verba, cum nonnullis notis et remissionibus ad probationes in antecedentibus hujus capituli allatas, dabimus; tum ut differentia inter malos et bonos Prælatos clarius appareat, tum ut Prælati non boni, videntes suos defectus graphicè depictos, ad semelipsum cognoscendos induci fortè valeant. Tum ut illi, ad quos electio Prælatorum pertinet, paradigmata ob oculos habeant juxta quæ cum maturâ discretionem procedant, bonosque, non bonis prætermisiss, præferant. Tum ut hæc serviant, ut indigni, qui magis huic absurdo sunt obnoxii, per fenestram ambitus in sacram Regiminis aulam intrare erubescant.

OBJECTIO SOLVITUR.

Scholium. Posset hic aliquis objicere, expedire de his silere potius, quàm loqui; quid enim verò subditi dicturi sunt de Prælati suis? Quid sæculares de Prælati Religiosis? Verum subditiis jam medicina prescripta est in sanctâ obedientiâ collocanda. Sæculares verò abusus multo graviore ab ipsis in suis rebus corrigendos et evitandos cogitent. Sanè Salvator mundi, *Apoc.* 2 et 3, nullum inconveniens putavit septem Prælati majoribus totidem litteras scribere ipsasque in toto Orbe Catholico publicare, in quibus defectus simul cum bonis illorum qualitatibus ad commune exemplum annotantur.

§ 670.

RELIGIO PLERUMQUE GUBERNATUR AD NORMAM
INCLINATIONIS PRÆLATI.

Ante omnia autem prælaudatus P. Godinez, c. 8, observat: « Plerumque homines in officiis præminentibus constituti juxta suam feruntur naturalem conditionem et inclinationem: crudelis exsequitur ultiones; cupidus lucra querit; vanus ambit laudari; mansuetus se affabilem, facilemque demonstrat; insipiens exsequitur inscitias; ignorans, si addicitur

Regimini, subito ait Religionem spiritu indigere ac humilitate, non litteris, que homines reddunt inflatos, vanos et superbos, quasi litterati humiles non essent columnæ Religionis. Si litteratus assumitur in Prælatum, indoctos contemnit, et inquit spiritum sine litteris esse gladium evaginatum, qui potest tam esse damno, quàm profectui. Rigidus et Austerus affirmat perditam ire Religionem, nisi abundant pœnæ ac penitentiae; contra verò, qui naturâ est blandus et benevolus, asserit filios Dei non debere duci rigore, sed amore; quasi tempestivè rigor non interesset valde: quodque magis noxium est, quamdiu sunt Superiores, Regulas et Constitutiones explicant ad salvam suæ innatæ propensionis, semperque inveniunt, qui præsidio sint ad hæc illorum dictamina. Si Prælati sunt juvenes, zelator, bonusque Religiosus, communiter est in suorum executione dictaminum, viribus et animo prestans. Si est solitudinis amans et naturâ melancholicus, desiderat multum omnes deditos secessui, et quòd subditi assuescere incipiunt solitudini. Si est criminator, amicus erit rumusculorum, fabellarum et calumniarum: facile credit aliorum culpas, nec nisi pœnis inflictiis conqueescit: amat panire magis quàm emendare, quo prouide plures suscitât lites, et pace parvâ vel nullâ gaudet. Superiores suspicaces et maligni vivunt cruciati suspicionibus; plura sciunt, quàm quæ corrigere valent: quod illos interius continenter exercuciat. Qui autem sani sunt cordis, curant potius necire quod nequeunt, nec debent emendare, sicque tam secum, quàm cum subditiis fruuntur pace. Postremò juxta naturâ indolem communiter gubernat Prælati bene aut malè. »

§ 671.

PRIMA CLASSIS MALI REGIMINIS: DEBILITAS INTELLECTUS
ET JUDICII.

His suppositis, P. Godinez, c. 9, ad varias Classes mali Regiminis Religiosi progreditur, et ait: « Prima Classis eorum

est, qui debilis sunt intellectus, minorisque iudicii. Hi, quamvis habeant ob oculos regulas omnes Regiminis boni, vix aliquid boni assequuntur; et si semel aut iterum rem attigerint, casu erit.»

§ 672.

SECUNDA : POLITICA HUMANA.

«Secunda est hominum, qui politici dicuntur, Religio-nemque gubernant humanâ statûs, ut vocant, ratione, mo-disque secularium politicis, cogitantes sæcularem politiam miscere cum sinceritate et veritate quam requirunt regimen filiorum Dei : eosque Deus solet manumittere a suâ protec-tione, unde fit, ipsos in gravibus negotiis a recto deviare, deveniuntque bonis in derisum.»

§ 673.

TERTIA : REGIMEN MERE SPECULATIVUM.

«Tertia est hominum habilium, argutorum, qui promptè discurrunt, suntque magni speculativi Gubernatores, maxime damnando alienam rationem gubernandi; qui tamen in praxi solent esse oppido inscii, licet dum essent subditi, de alieno regimine censores se facerent, venditando propria dictamina. Prætiçè verò labuntur : est enim facile obloqui de regimine, sed justè in praxim deducere; difficile admodum.»

§ 674.

QUARTA : AFFECTATA GRAVITAS.

«Quarta Classis est hominum naturâ gravium, politicorum habitorum in existimatione : hi cum Superiores sunt, aliquoties prætextu officii superaddunt quandam gravitatem suppo-

sitionem, quâ evadunt odiosi, et alienant a se corda subdito-rum : sunt in obsequiis humanis retinendis morosi, nimium solliciti de personâ suâ auctoritate : iidem parvi sunt spiritûs, parvi iudicii, et paucos numerant amicos.»

§ 675.

QUINTA : INDISCRETA VIGILANTIA.

«Quinta est quorundam hominum malè in alios animato-rum, minorumque, nihil non inquirentium, et scire volentium vel minimos defectus subditorum : hi et seipos inquietant et subditos : nesciunt ignorare multa que nequeunt emendare, quâ de causâ habiles et arguti qui multa sciunt, procedunt tristes et afflicti : viri autem boni, qui plura nesciunt, pacifici et contenti indulgent genio.»

§ 676.

SEXTA : IMMATURUS SPIRITUS REFORMANDI.

«Sexta est quorundam Reformatorem infime sortis, in-tempestivè zelatorum, qui ad puerile aliquid exstirpandum, nihili ducunt fraudare pacem totam Communitatem : hi tamen tam imprudentes sunt, quam morosi, res turbatas relinquunt, et in hoc sistit tota ipsorum reformatio.»

§ 677.

SEPTIMA : AVARITIA.

«Septima est quorundam miserè tenacium qui, victum resecantes, Communitatem implent murmurationibus : nemo est qui cum eis convivere ferat, ob illorum abjectos mores et sordidos.»

§ 678.

OCTAVA : PRODIGALITAS.

« Octava est quorundam immodicè profusorum, qui fabricas strunt cariores quàm utiles aut necessarias, ut aucupentur sui in posteris memoriam : his minimè fidenda sunt aut aë, aut gubernatio; quoniam aë malè perdent, et regimen pejus ministrabunt. »

§ 679.

NONA : SUPERBIA ET AMBITIO.

« Nona est quorundam hominum impetu correptorum et cholera, qui propriæ superbiæ ambitionique indulgere amant, expensis alienæ obedientiæ ac humiliationis : hi continuis litibus laborant et vitam agunt, ut aequè odii ac timoris objectum, tandem tragicam. »

§ 680.

DECIMA : IRACUNDIA.

« Decima est quorundam hominum tetricorum et imperiosorum in jubendo, in increpando iracundorum, disponentium ad libitum proprium : qui aptiores sunt in Dynastas ad impendendum, quàm in Superiores filiorum Dei. »

§ 681.

UNDECIMA : DEFECTUS ZELI.

« Undecima est quorundam hominum, qui sunt boni viri, humani, simplices, sub quibus subditi cum libertate vivunt

conscientiæ : hi non solent habere vim, neque mentem ad procurandos progressus in bono, et repellendos in malo; unde perditur totum. »

§ 682.

DUODECIMA : PUSILLANIMITAS.

« Duodecima est quorundam cordis pusillanimitas, qui levi de causâ conturbantur : hi mente præsentibus habent subditorum defectus, quibus ut pungentibus cor eorum cruciatur : iidem bonis aliis juvantibus gubernant minùs malè. »

§ 683.

DECIMA TERTIA : PERTINACIA.

« Decima tertia est quorundam hominum cerebrozorum, qui sunt tam proprii dictaminis amici, quàm inimici alieni : atque hi, propterea quòd sunt imperiosi nimis, paucos habent qui promptè obediunt : iidem successus patiuntur adversos, et inimicos non paucos. »

§ 684.

DECIMA QUARTA : COMMODITAS CARNIS.

« Decima quarta est quorundam bellicosorum hominum, tumidorum, superborum, qui regimine utuntur tanquam virgâ potentie suæ, sicut indulgent affectionibus suis, delictis, placitis, amicitis et ambitioni : publicè colunt amicitias privatas, officiosi sunt amicis suis, prosequuntur inimicos : hi multis palam vitis tenentur et peccatis secretis. »

§ 685.

DECIMA QUINTA : CRIMINATIO.

« *Decima quinta* est quorundam hominum criminatorum, qui exagerant nimis aliorum defectus, ex levi fidem præstant susurrationibus; nec remedium acceptant, quod careat supplicio: hi sunt crudeles, vindicativi, sinistra intentionis, demonstrantque tam habere iudicium vitium, quam viscera. »

§ 686.

DECIMA SEXTA : IMPORTUNITAS.

« *Decima sexta* est quorundam hominum paradoxorum, qui ad nutum humoris prævalentis gubernant, bene, vel male: si venit ipsis in mentem facere quidquam modo suo, de suis amicis non curant, nec de surrecturis incommodis, dummodo intentum suum adimpleatur. »

§ 687.

DECIMA SEPTIMA : IGNORANTIA.

« *Decima septima* est quorundam spiritualium insipientium et stupidorum ignorantia: hi, ad sanctitatem apti, ad regimen sunt inepti; nec enim est perinde bonum esse, ac, quod donum distinctum est, esse bonum Prælatum. »

§ 688.

ULTIMA : COMPLACENTIA PROPRIA.

Postremò. Sunt aliqui præsumptuosi, pleni semetipsis, qui mirè suo in iudicio, intellectu et talento sibi placent; hi rem

attingunt, si facilis sit, et e trivio; in gravibus autem negotiis dilabuntur. Aliique sunt inscii, cerebrosi et difficiles, qui cum intellectus sint miseri, æstimant se posse totum mundum idoneè gubernare: hi ad disertorum conspectum stupidiore comparent: demumque hoc regendi donum, quod in libris legitur et non invenitur, desuper venturum est. »

§ 689.

CLASSES BONI REGIMINIS RELIGIOSI.

« *Econtra gubernare bene,* donum est practicum, cuius fundamentum nobiscum ortum habet, cuius complementum acquiritur longâ experientiâ plurium negotiorum. Fundamentum nimirum est indoles quieta, mansueta, bonusque intellectus, verior quàm acutior, maturumque iudicium. Complementum autem est, versare negotia propria status, cuius quis existit gubernator; quo fit, ut ex erroribus eliciat peritiam, ex seductionibus documenta, et practicam hauriat cognitionem cum experientiâ personarum, negotiorum aliarumque circumstantiarum, quæ multùm juvant ad negotia in finem præstitutum dirigenda. » Hinc *varie classes boni Regiminis Religiosi emergunt.*

§ 690.

PRIMA : PRUDENTIA.

« *Prima Classis* est quorundam hominum intellectus boni, ac boni iudicii; hi, quamvis parùm experti, si sensim procedunt, bonisque utuntur consiliariis, bene gubernant. »

§ 691.

SECUNDA : HUMILITAS.

« *Secunda Classis* est quorundam hominum humilium et mitium, qui, multùm de se diffisi, multùm fidunt Deo, atque

in rebus arduis consilium ab aliis capiunt, quorum iudicium præponunt suo: hi Deum sibi debitorem faciunt, negotiaque difficilia feliciter expediunt. »

§ 692.

TERTIA : SENECTUS EXPERTA.

« Tertia Classis quorundam senum expertorum, qui experientia norunt præterita, præcognoscunt cum quâdam scientiâ conjecturali futura, et quasi venturarum rerum videntur divini: loquuntur pauca, et multa operantur, præsentia medicant, et tempestivè præservant a damno futuro; hi verè magni sunt gubernatores. »

§ 695.

QUARTA : INSIGNIS DOCTRINA.

« Quarta est quorundam hominum doctorum et spiritualium, mentis capacissima, talentorumque insignium, ad Cathedram, Pulpitum, et ad gubernandum: hi sunt ad regendum majora opportuni: sed periculum est, ne fiant absoluti, et propriæ voluntati addicti; rarus enim ex his est, qui sibi non tribuat supra justum. »

§ 694.

QUINTA : SANCTITAS.

« Quinta est quorundam hominum non mediocriter sanctorum et amicorum Dei: qui ubi naturâ sint mediocri talento dotati, solent valde illud gratiâ perficere: si verò naturâ sint insipientes, miseri intellectus, vel nullius iudicii, erunt sancti ordine supernaturali; sed utpote insipientes, in ordine naturali, non sunt ad gubernandum idonei. »

§ 695.

PATLIBA : SEXTA : ZELUS.

« Sexta est quorundam hominum affatim prudentum, et valde bonum commune ambientium: hos Deus magno accendit zelo faciendi ut Religio in meliùs procedat, et audacter superant difficultates quæ commune bonum præpediunt: at in hoc quod ipsis expediens est, communiter laborant aliquibus imprudentiæ defectibus. »

§ 696.

SEPTIMA : EXPERIENTIA.

« Septima est quorundam juvenum vix numerantium annos triginta, bonoque præditorum intellectu, qui optant bonum in posterum nomen comparare: sed cum experientia illis desit, prudenter modò, modò se gerendo imprudenter, obtundunt caput proprium et aliorum, in occursum rerum minimarum: atque hi sufficientes sunt pro minoribus Communitatibus, unde aliorum expensis acquirunt experientiam, evaduntque apti ad majores etiam Communitates bene regendas. »

§ 697.

OCTAVA : BONUM EXEMPLUM.

« Octava Classis est quorundam hominum spiritualium, oppido addictorum exercitiis virtutum; unde præeunt exemplo non mediocri, nec aliquid jubent, quod non faciant ipsi ac in rebus Communitatis sunt primi: et quanquam hi tales ac res temporales parim sint habiles, oratione ac vitâ sanctâ felices obtinent eventus: ex iisdem multi, licet aliquas inscientias incurrant, hoc una iisdem vertitur in utilitatem, urgendi fortiter executiones. »

§ 698.

NONA : CHARITAS ET AFFABILITAS.

« Nona est quorundam hominum nobilis conditionis, verbis affluentium; et humanissime gratie in familiari sua consuetudine, unde redduntur cari omnibus; hi, subditorum erga se benevolentia semel conciliata, plus amore proficiunt quam timore: quam verum sit, timore gubernari bene Communitatem, et amore aptius regi personas privatas. »

§ 699.

DECIMA : PATIENTIA.

« Decima est illorum, qui et sunt cum primis intelligentes, et simul aequè patientes, quae duo raro consociantur: hi publicis in exhortationibus urgent ad summam obedientiam, perfectam mortificationem, orationem devotione praestantem: in privatis autem subditis contenti sunt cum quadam mediocri virtute, scientes plenam Communitatem non ferre nisi perfectionem regularem, nempe insimul agere omnes; verere, studere, orare promptos: perfectio enim personalis; quae in magna quadam sanctitate sita est, vix in aliqua Communitate centum personarum reperitur in una vel altera, in quibus etiam deesse nequeunt aliquaè imperfectiones, quae cum perfectione regulari permixtae subreperunt. »

§ 700.

ULTIMA : TIMOR ET AMOR.

« Tandem regimen consultum est donum Dei, ubi Praelatus indiget talento timoris pariter et amoris: timoris ad malos, amoris ad bonos: timoris ad Communitatem, quae sine timore aliquo et coactione regi bene non potest; amoris ad privatos,

qui, ubi discolor non sint, amore trahuntur et ad obediendum acquiescunt. Bonus Superior a longe debet timore acceptus esse, ac reverentia; prope benevolentia: in iubendo debet esse animosus, constans, honorum amicus, publicus virtutis aestimator, et virtuti addictorum; simul convivendo in mille imperfectiones, quae in malis remedio carent; necesse quippe est in sua Communitate bonos esse ac malos, perfectos et imperfectos; et si essent omnes boni, nulla superesset regendi difficultas. »

§ 701.

APHORISMI AD REGIMEN RELIGIOSUM.

I. Christum per omnia imitari, est ad regendum optime gubernari.

II. Non gubernat omnino ut Pater, qui viscera non habet ut Mater.

III. Carnifex pro fine habet rei culpas castigare, Pater pro fine habet illas emendare.

IV. Modus iubendi imperiosus in Superiore, impedimento est obediendi bene in inferiore.

V. Si Superior sis exemplaris, mereberis ut obediaris.

VI. In Superiore luxus ratio est publica relaxatio.

VII. Superior absque oratione, curus est sine timore.

VIII. Superior sine prudentia, est morosus cum ineptia.

IX. Superior absque experientia, erit marcus in prudentia.

X. Qui cum violentia gubernat, conscientias bene non reserat.

XI. Quando culpa sunt leviores, praestat quandoque excusatione admittere Superiores.

XII. Superior criminalis non tam Pater est pius, quam Præfatus fiscalis.

XIII. Amicus proprii iudicii, erit opere non parvi præiudicii.

XIV. Qui non gubernat in pace, censendus est pro regendi in pace.

XV. Qui est subjectus mœrori, non fidet. ficto et non sincero Superiori.

XVI. Politicum Regimen intra Religionem, est illam præcipitare in perditionem.

XVII. Superior, quem ira occupabit, non modicè subditum turbabit.

XVIII. Regimen affluens benevolentia, erit præditum quasi divinâ potentia.

XIX. Nimius regiminis rigor ad mancipia est opportunior.

XX. Superior in agendo affectatus, est quasi ad fastidium commune natus.

XXI. Ille qui nescit dare non pauper est, sed tenax avarè.

XXII. Superbus, sumptibus alienæ humilitatis, dilatat phylacteria propriæ vanitatis.

XXIII. Bona opera cum animi candore, sunt magnes, cor trahens cum certo quodam dulcore.

XXIV. Cùm duriter imperatur, promptè non obsecundatur.

XXV. Ob defectum abundantia, defectus est observantia.

XXVI. Prudens quædam simulatio, est tacita quædam increpatio.

XXVII. Pro scandalis in peccatore, sint penæ non sine rigore.

XXVIII. Juxta propriam quisque inclinationem, suam gubernat Religionem.

XXIX. Rigidus Superior in jubendo, afflictos facit subditos in obediendo.

XXX. Est qui curet exteriora, negligens curare interiora.

XXXI. Qui hoc procurat officium, pessimum demonstrat iudicium.

XXXII. Qui assequitur more humano, laborat ambitu vano.

XXXIII. Quia esse bonum Prælatum, est servum esse honoratum.

§ 702.

ARCANA REGIMINIS RELIGIOSI.

(EX P. GODINEZ.)

I. Principiorum virtus Prælati, post prudentiam, est patientia, quâ toleret bene proprias melancholias et ineptias alienas: nam reliquæ virtutes pro unâ vel alterâ occasione necessariae sunt: at patientiâ omni horâ opus est, in omni actione, in omni occasione; maximè si Superior suis inimicis familiaris esse, sereno vultu cum eis agere, et cum bonâ gratiâ necessaria eis suppeditare debeat.

II. Religioni alicui reformatae nihil magis repugnat, quam vitium non debitè punitum, ac virtus sine condigno præmio et æstimatione, præsertim si vitium exemplo virorum gravium et seniorum decoratur, et continuatâ impunitate prescribat.

III. Vitium, quod Religionem maximè relaxat, est defectus paupertatis ob generales licentias ad dandum et recipiendum: nam defectus in obedientiâ et castitate sunt personales, quodammodo regulares; defectus verò in paupertate totam regularitatem status Religiosi destruit.

IV. Dignitates et honores plerumque non mutant homines, sed quid sint intrinsecus manifestant; qui enim subditus circumspectus apparebat, factus Prælatus, si mente non viget,

ineptum se demonstrat : si subditi debili iudicio pollebat, sed ex defectu materiæ non agnoscebatur, Prælati constitutus, stupidum se ostendit. Crudelis et criminalis ignotus, quamdiu subditus est, Prælati, ultor in puniendo aperlus evadit. Itaque plerumque honores non mutant mores, sed delegunt. Dixi plerumque : nam non omnino rarò etiam homines, qui verè bonis erant præditi qualitatibus, dum erant subditi, facti Superiores degenerant, et de bonis in malos vitiantur, uti inter alios Saul, Salomon, et alii suo exemplo probant.

V. Qui sunt naturæ impetu protervi, et ingenii pravi, nunquam bene reguntur amore, sed timore ac rigore. Homines docti, si vani sint, et non boni iudicii, gravabunt utut prudentem et mitem Superiorem. Qui boni sunt intellectus, sed malæ voluntatis, si amor proprio inserviunt cum pravâ intentione, similes sunt demonibus, quorum intellectus boni sunt pessimæ suæ voluntatis executores : hi tam maligni sunt et protervi, ut punitionibus exacerbentur magis, beneficiis deteriores fiant : hi tales nisi vel carcerati, vel, si fieri possit, dimissi, nihil boni prestabunt.

VI. Vitia quæ ortum habent ex fragilitate vel tentatione facilem habent medicinam : at vitia moralia, quæ radices agunt in naturæ defectibus, sæpenumero superant remedia; penis enim absconduntur, sed non exulant. Qui subest ingenio naturæ vano, insano et superbo, serò, ægrè vel nunquam humiliat se : qui est naturâ veterator, et tortuosæ intentionis, erit perpetuus vitæ aliorum censor, et Superiorum detractor : qui est naturæ voracis, rarò fiet ponitens. Ita homines communiter, naturâ duce, vivunt et moriuntur sub illis defectibus, qui defectibus naturæ respondent. Deus tamen cum gratiâ suâ est super omnia.

VII. Vel Prælati munus suum bene implebit, vel malè : si bene, suberit detractioni malorum; si malè, detractioni bonorum. Atque adeo persuasum sibi omnes habeant, quòd communiter perinde sit esse Prælatum, ac subiecti censura

aliorum. Unde si renuat hanc pati pensionem, necesse est ut renuat ipsam prælationem.

VIII. Bona huius mundi non adeo sunt perfecta, ut concomitanter aliqua mala non imbibant : nec ulla est res ita conveniens, ut aliâ ex parte aliquid inconveniens non habeat. Atque ideo (aliquas omitiendo exceptiones particulares) communiter loquendo est impossibile, ut bene gravia negotia executioni mandentur, in quorum executione aliqua inconvenientia non eveniant.

IX. Scientiæ sunt actus intellectus speculativi, et ipsius perfectio; prudentia verò est propria intellectus practici, et ipsius perfectio : ingenio habilissimè, sunt ad Cathedras et Pulpitos valde apti, et ad gubernandum non idonei, eò quòd sint communiter novitatum conductores, et parùm constantes : at oppidò prudentes, pollent maturiore iudicio, licet non adeò ingenio et intellectus acumine; apti sunt proinde regimini, et parùm aut minimè idonei Pulpito vel Cathedræ. Quod tamen communiter loquendo intelligendum est : notum enim est, viros nihilominus fuisse ingenio et doctrinâ habilissimos, et simul eximios Prælatos.

X. Prælationes regulares, vel temporales, v. g. ad triennium, vel perpetuæ esse possunt, et de facto variè a variis Religionibus adoptantur, prout unaquæque magis expediens, aut minus sibi censuit incommodum et possibile; quia in utroque modo possunt esse multa commoda in ordine ad bonum Regimen; et quamvis habeant admixta incommoda, vel non sunt contra rectam rationem, vel non per se sequuntur, sed per accidens, necessariòque sunt in rebus humanis toleranda : quia non possunt omnia vitari; et præcipuum punctum humanæ prudentiæ est tunc id eligere quòd minus habet incommodi.

XI. Licet aliquando Prælati nonnulla, in virtute sanctæ obedientiæ, præcipere possit Communitati suæ, serò tamen, vel nunquam hoc facere expedit : quia est signum ultime

perditionis in aliquo individuo, vel aliqua Communitate, quando ad hanc præcepti necessitatem devenit: siquidem præcepta hæc sunt extrema remedia, quæ non debent applicari, nisi in extremâ pariter necessitate, maximè si præcepta sint habitualia, de quibus, quantumvis strictissimis, subditi mox inveniunt opiniones, de quibus, quantumvis strictissimis, subditi mox inveniunt opiniones, et doctrinas, quæ eorum obligationes evacuent, unde opinantur ea non obligare, et consequenter non esse vera præcepta. Hoc ita contingit in Religionibus, quando præceptis onerantur: præterquam quòd sit certum signum fatiscens Religionis, si necesse sit ut præceptis sustentetur.

XII. Cum Superior Religiosus sit iudex subditi ordinarius, potest illi imponere præceptum obedientiæ circa culpas ipsius proprias, vel alterius, de quibus sufficientia indicia habet, subditusque tunc sine æquivocatione respondere tenetur.

XIII. Crux, quæ gravius premit subditum doctum, est Superior ineptus, cuius ratio regulatur passione, vel affectione suâ; et cum talis Superior, ob tarditatem intellectus sui, quam tamen non agnoscit, non penetret gravia inconvenientia quæ ex pravo suo regimine proficiuntur, et suâ propriâ ignorantia eum quodammodo a multis distortis sensibus excuset: hæc recidunt in subditum doctum, qui quidem, nisi magnâ roboretur virtute, vitam agat in agone.

XIV. Quemadmodum corpus humanum evacuatum humoribus malignis manet vegetum, sanum, et boni coloris, cum viribus, nitore, agilitate; retentis verò humoribus noxiis, ut calore naturali recoquantur, citò potest fieri ut homo debilitetur et pereat: ita si corpus mysticum Religionis velit salute spiritali gaudere, splendoremque, pulchritudinem et gratiam in oculis Dei et hominum retinere, expellat a se matrem in Novitiatu filios diffidentiam, incorrigibiles, vitiosos, qui eam perdunt, ac nitore, venustate et bono nomine privant. Ejectis pravis, boni domi manent ad summum Religionis honorem et utilitatem. Præstant pauci boni quàm multi mali.

XV. Religio reformata est quasi Communitas quædam Patrum et filiorum, ubi iustitia naturalis, agnita veritate, licet præter terminos juridicè legales, potest in conscientia operari quod utilitati filiorum magis convenit. Hæc iustitia naturalis tutâ conscientia exercetur, quando abest scandalum. In omni bene ordinatâ familia, ubi Pater pro correptione ac punitione paternâ filii non indiget ejus defectum juridicè compertum habere, sufficit quòd eum noverit ex testimonio viri probi, qui non consuevit falsum dicere: nec nullum refert si innocens filius semel aut bis sine culpa peccatum aliquam levem sustineat; deserviet enim ad perfectionem et exercitium patientiæ, parvæque jactura est, si superveniat innocenti: ut tamen ad penam graviorem deveniatur, culpa per idoneas probationes naturales et legales cognosci debet. Væ parentibus et liberis sive sæcularibus, sive Religiosis, quorum conservatio et commune bonum magis a justitia legali quàm naturali, dependet! nam in hujusmodi Communitatibus multò plures noxæ operiuntur, et pauca curantur.

XVI. Ad Regimen Religiosum inepti sunt stupidi, qui sunt depravati iudicii, aut intellectus obtusi; alieni ab omni conscientia, qui maturo iudicio carent; ignorantes, qui nihil callent; juvenes, qui nimio vigore procedunt; imprudentes, nimium senes, qui jam desipiunt et infantiles fiunt; valetudinarii, qui exemplo præire nequeunt. Si soli juvenes Religionem gubernaverint, ipsi eam perdent. Si soli senes, his morientibus, subintrant juvenes numero plures, eamque destruunt. Regant igitur juvenes in consortio senum: I. Ut habeant unde addiscant; II. Ut incipiant tempestivè experientiam capere, et sua idonea talenta præmonstrare; III. Ut juvenes in consortio senum, tanquam suorum Quæstorum criminalium, malè operari non audeant.

UT IN OMNIBUS GLORIFICETUR DEUS.